

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

I dansk ret har der længe været kendt et strafferetligt ansvar i form af bødestraf, der kan pålægges juridiske personer, navnlig erhvervsdrivende selskaber. Dette kollektivansvar – i sin typiske form kaldet selskabsansvar – kan enten kombineres med eller træde i stedet for ansvar for enkeltpersoner. En forudsætning for sådant ansvar er, at det har hjemmel i lovgivningen på de enkelte områder, hvor ansvaret skal gælde. Straffeloven indeholder ingen almindelige bestemmelser om denne ansvarsform. Særlovsbestemmelser om kollektivansvar findes derimod i mere end 200 særlove.

Hovedformålet med lovforslaget er at indføje nogle generelle bestemmelser om kollektivansvar i straffeloven. Lovforslaget bygger på Straffelovrådets betænkning nr. 1289/1995 om juridiske personers bødeansvar.

En oversigt over forslagene i betænkningen findes i pkt. 2 nedenfor. I pkt. 3 redegøres for Justitsministeriets overvejelser vedrørende de enkelte forslag i betænkningen.

2. Straffelovrådets betænkning om juridiske personers bødeansvar

2.1. Betænkningen

Straffelovrådets betænkning indeholder en gennemgang af problemerne vedrørende strafansvar for juridiske personer og for kommunale og statslige myndigheder, jf. pkt. 2.2. og 2.3. nedenfor.

I betænkningen gennemgås også spørgsmålet om selskabsansvar for enkeltmandsvirksomheder, dvs. virksomheder, der er personligt ejede og således ikke er omfattet af begrebet juridiske personer, jf. pkt. 2.4.

Rådet har også overvejet de gældende særlovsbestemmelser om objektivt individualansvar, dvs. en enkeltpersons ansvar for en handling eller undladelse, der hverken kan tilregnes den pågældende som forsætlig eller som uagtksom. Rådet foreslår, at anvendelsen af denne skærpede ansvarsform ophører i dansk ret, jf. pkt. 2.7. nedenfor.

Endelig har rådet i betænkningen overvejet spørgsmålene om ansvarsbetingelser og ansvarsplacering, jf. pkt. 2.5. og 2.6. nedenfor, samt bødeudmåling, forældelse og procesmåden i forbindelse med selskabsansvar, jf. pkt. 2.8. – 2.10.

2.2. Hjemmel for kollektivansvar

Straffelovrådet finder, at kollektivansvaret bør opretholdes, således at det fortsat er muligt at gøre strafansvar gældende mod en juridisk person som sådan.

Rådet henviser herved til, at det må antages, at dette ansvar er egnet til at styrke den præventive virkning af særlovgivningens forbud og påbud og af retshåndhævelsen, og at det i mange tilfælde bevirker en hensigtsmæssig placering af ansvaret for overtrædelser, ikke mindst hvor et strafferetligt ansvar ikke kan eller bør pålægges enkeltpersoner. Kollektivansvaret giver mulighed for en bødeudmåling, der står i et passende forhold til en virksomheds størrelse og økonomi og til den indvundne eller tilsigtede fortjeneste ved overtrædelse af loven.

Det er Straffelovrådets opfattelse, at kollektivansvaret i dansk ret fortsat bør være betinget af hjemmel på de områder, hvor man ønsker, at det skal gælde. Straffelovrådet anbefaler derfor, at kollektivansvar som hidtil skal have hjemmel i de enkelte love, hvor denne ansvarsform er ønskelig, men således at der i straffeloven optages almindelige udfyldende bestemmelser om ansvarssubjekter og ansvarsbetingelser, jf. herom pkt. 2.3.-2.5. nedenfor.

Straffelovrådet stiller sig kritisk over for det synspunkt, som lejlighedsvis er gjort gældende i litteraturen, hvorefter straffeloven (eller en anden lov) bør rumme en generel hjemmel til bødeansvar for juridiske personer med hensyn til alle typer af strafbare forhold. En sådan bestemmelse ville indebære strafansvar i en langt videre udstrækning, end det er rimeligt og praktisk påkrævet.

Efter rådets forslag vil der derfor fortsat være grund til at overveje, om kollektivansvaret kan gøre nytte og bør gælde på det enkelte lovområde. Rådet finder, at lovhjemmel for kollektivansvar måske lidt for rutinemæssigt er blevet optaget i særlove på om-